

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 23 września 2020 roku

Sąd Rejonowy w Gdyni I Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący: Sędzia Sławomir Splitt

Protokolant: Jolanta Migot

po rozpoznaniu w dniu 23 września 2020 roku w Gdyni

na rozprawie

sprawy z powództwa **T. C. (1)**

przeciwko **Spółdzielczej Kasie Oszczędnościowo-Kredytowej im. F. S. z siedzibą w G.**

o ustalenie

I. stwierdza, iż wystawiony dnia 30 września 2013 roku przez powódkę T. C. (1) celem zabezpieczenia umowy pożyczki nr (...) weksel niezupełny in blanco jest nieważny,

II. zasądza od pozwanej **Spółdzielczej Kasy Oszczędnościowo-Kredytowej im. F. S. z siedzibą w G.** na rzecz powódki **T. C. (1)** kwotę **3.617,00 złotych** (trzy tysiące sześćset siedemnaście złotych) tytułem zwrotu kosztów procesu;

III. nakazuje ściągnąć od pozwanej **Spółdzielczej Kasy Oszczędnościowo-Kredytowej im. F. S. z siedzibą w G.** na rzecz **Skarbu Państwa – Sądu Rejonowego w Gdyni** kwotę:

- **900,00 złotych** (dziewięćset złotych) tytułem opłaty sądowej, od uiszczenia której powódka była zwolniona,
- **729,20 złotych** (siedemset dwadzieścia dziewięć złotych dwadzieścia groszy) tytułem zwrotu wydatków poniesionych tymczasowo ze środków Skarbu Państwa.

UZASADNIENIE

I. STANOWISKA STRON

Powódka T. C. (1) wniosła pozew przeciwko Spółdzielczej Kasie Oszczędnościowo-Kredytowej im. F. S. w G., domagając się stwierdzenia nieważności umowy pożyczki (kredytu konsumenckiego) nr (...), zawartej pomiędzy stronami dnia 30 września 2013 roku w G., na podstawie której pozwana udzieliła powódcie pożyczki konsumpcyjnej na kwotę 18.000,00 złotych na okres od 30 września 2013 roku do 15 września 2013 roku wraz ze stwierdzeniem nieważności wystawionego przez powódkę weksla in blanco wręczonego pozwanej przez powódkę w dniu zawarcia umowy pożyczki i stanowiącego jej zabezpieczenia, a to z uwagi na okoliczność, że powódka znajdowała się wówczas w stanie wyłączającym świadome i swobodne powzięcie przez nią decyzji i wyrażenie woli (art. 82 k.c.), ewentualnie o stwierdzenie jedynie nieważności umowy pożyczki z uwagi na powyższe okoliczności.

W uzasadnieniu pozwu powódka podała, że od 1994 roku cierpi na chorobę afektywną dwubiegunową, przebiegającą falami depresyjnymi i hipomaniakalnymi. W dniu zawarcia umowy znajdowała się w stanie zaburzeń

hipomaniakalnych bądź też maniakalnych. Przez to podejmowała irracjonalne i nieprzemyślane decyzje, które doprowadziły ją do poważnego zadłużenia.

Wiele razy była hospitalizowana: od dnia 12 maja 2013 roku do dnia 26 czerwca 2013 roku w szpitalu Marynarki Wojennej w G. oraz w okresie od dnia 20 stycznia 2014 roku do dnia 28 kwietnia 2014 roku w Wojewódzkim Szpitalu (...) w G.. Pozostaje pod stałą opieką lekarzy psychiatrów w Centrum (...) w G.. Interes prawny upatruje w niemożności dalszej spłaty pożyczki. Powódka wpłaciła na rzecz pozwanej kwotę 11.282,72 zł, z czego 6.550,94 zł zaliczono na odsetki.

(pozew – k. 2-7)

Pozwana w odpowiedzi na pozew wniosła o oddalenie powództwa.

Jej zdaniem w trakcie zawierania umowy powódka nie wskazywała żadnych objawów sygnalizujących podnoszony przez powódkę stan. Świadomie podjęła decyzję, czego wyrazem jest fakt w większości regularnego spłacania rat. Zawierając umowę, powódka odpowiadała na szereg pytań, a także złożyła podpis na umowie. Czynność zawarcia umowy trwała ponad pół godziny.

(odpowiedź na pozew – k. 87-88v.)

Postanowieniem z dnia 17 marca 2020 roku umorzono postępowanie w części, tj. w zakresie żądania stwierdzenia nieważności umowy pożyczki z dnia 30 września 2013 roku w związku z cofnięciem pozwu przez powódkę.

(postanowienie – k. 300)

II. STAN FAKTYCZNY

Dnia 30 września 2013 roku powódka zawarła z pozwaną umowę pożyczki (kredytu konsumenckiego) nr (...). Zabezpieczenie pożyczki stanowił weksel in blanco.

(okoliczność bezsporna ustalona w oparciu o: umowę – k. 8-13, harmonogram – k. 14-17, k. 19-21, zestawienie wpłat – k. 18, operacje na rachunku – k. 92-104, 198, weksel – k. 150, 203, oświadczenie – k. 190, 191, 192, wnioski – k. 193-197, zaświadczenie – k. 199, dyspozycja wypłaty – k. 200, 201, dyspozycja potrącenia – k. 202)

Z uwagi na swój stan zdrowia psychicznego w chwili zawierania umowy pożyczki nr (...) i wystawienia weksla in blanco, tj. w dniu 30 września 2013 roku powódka T. C. (1) znajdowała się w stanie wyłączającym świadome i swobodne podjęcie decyzji i wyrażenie woli.

(ostatecznie okoliczność bezsporna ustalona w oparciu o: pisemną opinię sądowo-psychiatryczną biegłego W. Z. (1) – k. 225-229 wydaną w oparciu o materiały z akt sprawy, w szczególności zgromadzoną dokumentację medyczną oraz opinie sądowo-psychiatryczne wydane we wcześniejszych postępowaniach z udziałem powódki – k. 22-24, 25, 29, 30, 31a, 48-78, 124, 127, 166-167, 171, 172a także zeznania świadków: H. S. – k. 140-142, płyta CD – k. 146, K. S. – k. 142-143, płyta CD – k. 146, E. C. – k. 143-144, płyta CD – k. 146)

Dnia 2 sierpnia 2018 roku pozwana złożyła pozew w elektronicznym postępowaniu upominawczym przeciwko powódce T. C. (1), domagając się zapłaty na swoją rzecz kwoty 13.287,87 zł. Podstawą powództwa była umowa pożyczki nr (...).

Pozwana uzyskała nakaz zapłaty.

Powódka T. C. (1) złożyła sprzeciw.

Po wydaniu opinii sądowo-psychiatrycznej w niniejszej sprawie, pozwana Spółdzielcza Kasa Oszczędnościowo-Kredytowa im. S. w G. cofnęła pozew, zmieniając podstawę żądania na bezpodstawne wzbogacenie. Sąd Rejonowy

w Gdyni, który rozpoznawał sprawę po przekazaniu jej na skutek wniesienia sprzeciwu oddalił powództwo i uznał cofnięcie pozwu oraz zmianę podstawy żądania za niedopuszczalne i przesłankowo stwierdził nieważność umowy pożyczki. Wyrok uprawomocnił się w dniu 20 listopada 2019 roku.

(okoliczności bezsporne ustalone w oparciu o dokumentację z akt sprawy tut. Sądu o sygn. I 1 C 531/19 – k. 272-281, 290-293, 304-309v.)

Postanowieniem z dnia 17 marca 2020 roku Sąd umorzył postępowanie w zakresie obejmującym żądanie stwierdzenia nieważności umowy pożyczki, w związku z cofnięciem pozwu w tym zakresie przez powódkę.

(postanowienie z dnia 17 marca 2020 roku, k. 300)

III. OCENA DOWODÓW

Ustalony w sprawie stan faktyczny ostatecznie okazał się bezsporny. Pozwana nie kwestionowała bowiem opinii sądowo-psychiatrycznej wydanej w sprawie i zgodziła się z wnioskami w niej zawartymi w piśmie w sprawie o sygn. akt I 1 C 531/19 (vide: k. 279).

Niezależnie od powyższego Sąd nie dopatrył się, aby zgromadzonej w sprawie dokumentacji medycznej, opiniom wydanym we wcześniejszych postępowaniach z udziałem powódki, zeznaniom świadków oraz zeznaniom powódki odmówić waloru wiarygodności i mocy dowodowej.

W konsekwencji za główny dowód w sprawie należało uznać opinię sądowo-psychiatryczną sporządzoną przez biegłego W. Z. (2). Tak samo niekwestionowane były dokumenty wytworzone w związku z zawarciem umowy pożyczki. Z kolei wyrok wraz z uzasadnieniem wydany w sprawie tut. Sądu o sygn. I 1 C 531/19 posiadał walor dokumentu urzędowego.

Przy ocenie zeznań świadka A. P. – pracownika udzielającego w imieniu pozwanej pożyczki należy mieć na uwadze to, iż choroba afektywna dwubiegunowa może nie zostać zauważona w trakcie około półgodzinnego kontaktu z osobą chorą, a tyle według pozwanej miała trwać procedura zawarcia umowy.

IV. KWALIFIKACJA PRAWNA

IV. a INTERES PRAWNY

W ocenie Sądu powódka wykazała interes prawny do wystąpienia z powództwem w trybie art. 189 k.p.c., gdyż obecnie narażona jest na wytoczenie jej powództwa w oparciu o stosunek z weksla.

Mimo, iż zainicjowane przez pozwaną równoległe postępowanie mające zniweczyć sens niniejszego postępowania zostało zakończone oddaleniem powództwa przy przesłankowym stwierdzeniu nieważności umowy pożyczki, to w niniejszej sprawie po umorzeniu postępowania w zakresie stwierdzenia nieważności umowy pożyczki do rozpoznania pozostało żądanie ustalenia, czy wystawiony przez powódkę T. C. (1) celem zabezpieczenia powyższej umowy weksel niepełny in blanco jest nieważny.

Obawa wytoczenia powództwa w oparciu o sam tylko weksel wypływa wprost z postawy pozwanej.

Po doręczeniu jej odpisu pozwu w niniejszej sprawie (tj. dnia 01 sierpnia 2018 roku, vide: k. 46), po złożeniu zeznań przez świadków (tj. dnia 25 lipca 2018 roku, vide: protokół – k. 139-145, płyta CD – k. 146) posiadając wiedzę, co do twierdzeń i wniosków powódki w zakresie jej stanu psychicznego w dacie zawierania umowy, zdecydowała się, aby dnia 2 sierpnia 2018 roku wytoczyć powództwo w elektronicznym postępowaniu upominawczym, zatajając kwestię pozostawiania w toku niniejszego postępowania oraz wysokiego prawdopodobieństwa ustalenia, że T. C. (2) w dacie zawierania umowy pożyczki znajdowała się w stanie wyłączającym świadome i swobodne powzięcie decyzji i wyrażenie woli.

Warto zwrócić uwagę, że pożyczkodawcy nie groziło przedawnienie roszczenia objętego przedmiotową umową, skoro za datę wymagalności w elektronicznym postępowaniu upominawczym wskazała dzień 26 czerwca 2018 roku.

Zatem dotychczasowa postawa pożyczkodawcy przemawia za przyjęciem ryzyka wytoczenia pożyczkobiorcy (wystawcy weksla) pozwu w oparciu o stosunek wekslowy. W konsekwencji stwierdzić należało, że w zakresie stwierdzenia nieważności weksla in blanco, również należy zapewnić powodce pewność co do jej sytuacji prawnej. Należy mieć na uwadze, że nakaz zapłaty w postępowaniu nakazowym z weksla może stanowić tytuł zabezpieczenia. Ponadto w razie oddalenia powództwa, pożyczkodawca mogłaby domagać się zwrotu wystawionego weksla in blanco. Zatem fakt złożenia do sprawy jego oryginału nie przesądza o niemożności wytoczenia powództwa w oparciu o ten weksel.

IV. b NIEWAŻNOŚĆ WEKSLA

W kontekście brzmienia przepisu art. 82 k.c., który stanowi, że nieważne jest oświadczenie woli złożone przez osobę, która z jakichkolwiek powodów znajdowała się w stanie wyłączającym świadome albo swobodne powzięcie decyzji i wyrażenie woli, co w myśl zdania drugiego dotyczy w szczególności choroby psychicznej, niedorozwoju umysłowego albo innego, chociażby nawet przemijającego, zaburzenia czynności psychicznych, Sąd mając na uwadze niekwestionowaną opinię sądowo-psychiatryczną uznał, że w dacie wystawienia weksla niepełnego in blanco stanowiącego zabezpieczenie umowy pożyczki nr (...) powódka z uwagi na swój stan zdrowia psychicznego znajdowała się w stanie wyłączającym świadome i swobodne podjęcie decyzji i wyrażenie woli.

ROZSTRZYGNĘCIE

W konsekwencji w punkcie I. wyroku Sąd na podstawie art. 189 k.p.c. w zw. z art. 82 k.c. stwierdził, iż wystawiony przez powódkę T. C. (1) celem zabezpieczenia umowy wskazanej w punkcie I. orzeczenia weksel niepełny in blanco jest nieważny.

KOSZTY PROCESU

O kosztach procesu Sąd orzekł w punkcie II. wyroku na podstawie art. 98 k.p.c. w zw. z § 2 pkt 5 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (Dz.U.2015.1804 ze zm.), zasądzając od pozwanej – jako przegrywającej proces w całości – poniesione przez powódkę koszty procesu w wysokości 3.617 zł, na co składało się wynagrodzenie profesjonalnego pełnomocnika w osobie radcy prawnego w stawce minimalnej (3.600 zł) oraz opłata skarbową od dokumentu pełnomocnictwa (17 zł). w tym miejscu należy zaznaczyć, iż cofnięcie przez powódkę pozwu w zakresie dotyczącym ustalenia nieważności umowy pożyczki było następstwem oddalenia powództwa o zapłatę, które to powództwo było wytoczone po wniesieniu pozwu w niniejszej sprawie. Zasadnie zatem strona powodowa uznała, iż zakres prowadzonego postępowania w sprawie o zapłatę, jak również wydany wyrok ograniczył jej interes prawny w niniejszym postępowaniu do żądania stwierdzenia nieważności weksla. Niemniej jednak w chwili wytoczenia powództwa powódka miała interes prawny również w stwierdzeniu nieważności umowy pożyczki.

KOSZTY SĄDOWE

punkcie III. wyroku na mocy art. 113 ust. 1 i ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 28 lipca 2005 roku o kosztach sądowych w sprawach cywilnych rozstrzygnięto o nieopłaconych kosztach sądowych (niepokryte zaliczką wynagrodzenia biegłego – 698,82 zł, niepokryty koszt sporządzenia dokumentacji medycznej – 30,38 zł oraz opłata sądowa od pozwu od uiszczenia, której powódka była zwolniona – 900,00 zł) – zasądzając całość tych kosztów od przegrywającej proces pozwanej.